

کله خسرو پورمعمار

درباره: کمیته کنترل کیفیت خدمات موسسات حسابرسی

معتمد بورس

شرایط تغییر کرده است

در نیمه بهمن سال ۱۳۸۳، یک روز پنجشنبه، بورس تهران گروهی از حسابران و حسابداران سرشناس کشور را به یاری طلبید. جلسه‌ای در محل باشگاه بانک ملت در خیابان پاسداران برگزار شد و در آن جلسه، دبیر کل بورس بر اهمیت نقش نظارتی حسابران معتمد بورس تاکید کرد. در آغاز قرار شد حاضران در جلسه، در چهار گروه کاری متشکل شوند و در دو روز بکوشند وظایف و نقش ۴ کمیته را که می‌بایست نقش نظارتی بورس را از طریق حسابران معتمد آن عملی سازند، مشخص کنند. سازماندهی موثر بود و اصول و وظایف این کمیته‌ها در همان روز پنجشنبه تعیین شد و ادامه کار به جمعه کشیده نشد. علاوه بر این، در همان جلسه مشخص شد که وجود ۴ کمیته جداگانه به تنهایی کافی نیست و این کمیته‌ها می‌بایست به گونه‌ای و از طریق سازوکار مشخصی با یکدیگر هماهنگ شوند، از همین رو نیز در ساختار سازمانی، هیئتی در نظر گرفته شد که این امر مهم را عهده‌دار شود. در پایان جلسه دستاوردهای جلسه اول مشخص گردید. اولین نتیجه جلسه مشخص شدن وظایف و اعضای ۴ کمیته اصلی کاری بود. این اعضا، عموماً از بین اعضای جامعه حسابداران رسمی ایران، با معرفی نهادهای حسابرسی و حسابداری کشور و نیز بورس تهران و با نظر خواهی از حاضران در جلسه برگزیده شدند. دومین دستاورد جلسه قطعیت تشکیل هیئتی برای هماهنگی انجام وظایف کمیته‌ها بود. هیئت مزبور «هیئت همکاری بورس و حرفه حسابداری» نامیده شد و سرانجام قرار شد پس از تهیه متن نهایی دستاوردها، هدفها و وظایف، مجموعه‌ای با عنوان «منشور همکاری بورس اوراق بهادار با حرفه حسابداری» تهیه شود و به منظور اطلاع رسانی در اختیار جامعه حسابداری و حسابرسی کشور قرار گیرد.

برگزاری جلسه‌ای با حضور کلیه اعضای کمیته‌ها پس از ۵/۵ ماه، در ۱۳۸۴/۴/۳۰ و پس از فراغت حسابران و حسابداران از برگزاری مجمع عمومی سالانه شرکتها صورت پذیرفت. در این جلسه نخست متون تهیه شده در مورد وظایف کمیته‌ها و چارچوب منشور بازرگری و اصلاح شد و همچنین اعضای هیئت همکاری نیز تعیین شدند. برای ایجاد بیشترین میزان هماهنگی در انجام امور، قرار شد اعضای هیئت از بین اعضای کمیته‌ها انتخاب شوند و به این منظور توافق شد که از هر کمیته دو نفر شامل رییس و نایب رییس کمیته در هیئت همکاری حضور یابند. به این ترتیب با بر خورداری از ۴ کمیته، ۸ نفر به هیئت همکاری راه یافتند که هماهنگی امور اداری آنها از طریق رییس دبیرخانه هیئت صورت می‌پذیرفت.

کمیته کنترل کیفیت

کنترل کیفیت پرونده‌های حسابرسی و گزارشهای حسابرسی به شکل نظام یافته آن مقوله جدیدی است که توجه به آن نشانه اهمیت نظارت حسابرسان بر نتایج کار حسابرسان دیگر است. مطلب اصلی این است که در امر حسابرسی همواره نظارت

بر کیفیت رسیدگیهای مختلفی که حسابران انجام می‌دهند به گونه‌های مختلف وجود داشته و هنوز هم وجود دارد. بخشی از وظایف سرپرست تیم حسابرسی این است که مراقب باشد کار انجام شده به وسیله زیردستانش براساس برنامه‌های مدون انجام پذیرد و نتایج آن در کاربرگهایی که با دقت طراحی می‌شوند انعکاس یابد. به علاوه وی می‌باید نکته‌های حاصل از رسیدگیها را با دقت بخواند و از طریق طرح سئوالات هوشمندانه، به میزان تسلط زیردستان در انجام رسیدگیها پی ببرد. پس از نظارت اولیه سرپرست تیم حسابرسی، آنگاه نوبت به مسئول گروه، مدیر گروه،

مدیر ارشد یاشریک و مدیر دوم می رسد تا اطمینان حاصل شود که مراحل رسیدگی و دسترسی به نتایج نهایی به شکلی صحیح طی شده است. در موسسات حسابرسی بزرگ بین المللی علاوه بر نظارت های فوق، کمیته های فنی یا نظارتی دیگری نیز وجود دارند که از طریق کارشناسان خبره خود مشکلات فنی و پیچیده را که در گزارش های حسابرسی درج می شود مورد توجه قرار می دهند و یا از طریق مقابله نحوه رسیدگیها، با دستورالعمل های خود درجه توجه به برنامه ها و دستورالعمل ها را مشخص می سازند.

با وجود این گونه نظارتها تجربیات پیشین در کشورهای غربی نشان داده است که وجود چنین نظارت هایی لزوماً سبب دوری گروهی از حسابرسان از خطاهای عمد نشده است. در ایران نیز بررسی بر خی از گزارشها نشان می دهد که نظارت مستقل بر کیفیت امر حسابرسی کاملاً ضرورت دارد. این گونه ضرورتها سبب شد که جامعه حسابداران رسمی کشور در یکی از اولین اقدامات خود به موضوع تشکیل کمیته کنترل کیفیت توجه ویژه ای نشان دهد. همچنین تشکیل کمیته کنترل کیفیت در سازمان حسابرسی که اعضای تشکیل دهنده آن از با سابقه ترین مدیران ارشد حسابرسی آن سازمان هستند نشان دهنده اهمیت این مقوله است. نکته حائز اهمیت این است که این گونه نظارتها از طرف جامعه حسابداران رسمی و یا سازمان حسابرسی با گذشت زمان چهره ای نظام مند و سیستمی به خود می گیرد تا اظهار نظر در مورد کیفیت حسابرسی حتی الامکان براساس نظرات فردی شکل نگیرد.

در بورس تهران نیز یکی از کمیته های

در بورس تهران دامنه و نگاه به موضوع کنترل کیفیت متفاوت است بیشترین گرایش در این بخش به رعایت استانداردهای گزارشگری است

چهارگانه، کمیته کنترل کیفیت خدمات موسسات حسابرسی معتمد بورس است. وظایف این کمیته به شرح زیر است:

۱- تجزیه و تحلیل نتایج بررسی گزارشهای حسابرسی به منظور اطمینان یافتن از رعایت استانداردهای گزارشگری حسابرسی،

۲- تجزیه و تحلیل نتایج بررسی گزارشهای حسابرسی به منظور اطمینان یافتن از مناسب بودن استانداردهای حسابداری و ضوابط و دستور عملهای مربوط،

۳- تجزیه و تحلیل نتایج بررسی گزارشهای حسابرسی به منظور تشخیص نیازهای عمومی موسسات حسابرسی به ویژه در زمینه آموزش،

۴- مقایسه رتبه بندی موسسات حسابرسی معتمد بورس به وسیله جامعه حسابداران رسمی ایران، کمیته پذیرش موسسات حسابرسی معتمد، و سایر مراجع رتبه بندی کننده با نتایج گزارشهای عملکرد این کمیته،
۵- بررسی شکایتهای ذینفعان مختلف در مورد صورتهای مالی و گزارشهای حسابرسی،

۶- ارجاع نتایج حاصل از بررسیهای پیشگفته به مراجع صلاحیتدار،

۷- اطمینان یافتن از رعایت آیین رفتار حرفه ای از سوی حسابرسان در چارچوب موارد ارجاع شده به کمیته،

۸- کمک به حسابداران شرکتهای ناشر و نهادهای مالی به منظور ارتقای سطح گزارشگری و رعایت استانداردها از طریق پاسخ به استعلامها و سایر روشها،

۹- سایر موارد ارجاعی توسط «هیئت همکاری بورس و حرفه حسابداری» و سایر کمیته های آن.

تفاوت عمده میان کمیته کنترل کیفیت جامعه حسابداران رسمی و کمیته کنترل کیفیت سازمان بورس بیشتر در دامنه رسیدگیهای آنها قرار دارد. کمیته کنترل کیفیت جامعه سه گروه ارزیابی را مورد توجه قرار می دهد. ارزیابی اولیه در مورد شرکای موسسه حسابرسی صورت می گیرد و کمیته مراقب است تا این گونه شرکا از شرایط قانونی تصریح شده برخوردار باشند. ارزیابی دوم از وضعیت موسسه حسابرسی به عمل می آید که پرسشنامه خاص خود را دارد و امتیاز موسسات براساس معیارهای مشخص به آنان اعطا می شود. ارزیابی سوم در ارتباط با کیفیت یک کار حسابرسی مشخص است که این ارزیابی نیز براساس پرسشنامه ای است که در آن امتیاز هر گروه از مطالب و پرسشها مشخص شده است.

در بورس تهران دامنه و نگاه به موضوع کنترل کیفیت متفاوت است. بیشترین گرایش در این بخش به رعایت استانداردهای گزارشگری است و مهمتر از آن توجهی است که بورس به شکایتهای ذینفعان از موسسه حسابرسی کرده است. در دنیای غرب

هیئت همکاری بورس و حرفه حسابداری
اعضای کمیته کنترل کیفیت
سازمان کارگزاران بورس اوراق بهادار: خسرو پورمعمار
جامعه حسابداران رسمی ایران: احمد فاضلی
جامعه حسابداران رسمی ایران: قدیر موحذزاده
سازمان حسابرسی: عطاءالله مقبلی
سازمان کارگزاران بورس اوراق بهادار: هادی بیدختی
دبیرخانه هیئت: ناصر پرتوی

منشور همکاری بورس و حرفه حسابداری
تقویت و تعمیق بازار سرمایه کشور حمایت از حقوق سرمایه گذاران حفظ و ارتقای سلامت و شفافیت بازار و افزایش کارآمدی بورس اوراق بهادار از طریق:
• ارتقای کیفیت گزارشگری مالی و شفافیت اطلاعاتی شرکتهای پذیرفته شده در بورس واسطه های مالی و ابزارهای بازار سرمایه
• ارتقای کیفیت حسابرسی گزارشهای مالی
• ارتقای سطح دانش مالی و تحلیل اطلاعات مالی به وسیله دست اندرکاران بازار سرمایه و حرفه حسابداری

تعیین مجازات خطاکاران نیست. تعیین مجازاتها در مرتبه اول به وسیله کمیته پذیرش موسسات حسابرسی معتمد بورس صورت می گیرد و در نهایت، پس از بررسی نهایی هیئت همکاری بورس و حرفه حسابداری تنفیذ می شود.

در ماههای اخیر شکایتهایی از برخی از موسسات حسابرسی به دست کمیته رسیده است که بعضاً مورد رسیدگی قرار گرفته است. هدف کمیته در مرحله اول این است که با تدوین آیین نامه داخلی خود، شیوه کار بررسیها و روند آن را مشخص سازد. همچنین سعی خواهد شد در آینده آرای صادر شده به وسیله کمیته انتشار یابد تا اولاً پرونده ای از آرای صادر شده داشته باشیم و حسابرسان نیز برای بهره مندی از آنها به این گونه آرا دسترسی داشته باشند. و ثانیاً با اتخاذ این روش نیازی به طرح موارد مشابه در کمیته نخواهد بود و با پیروی از اصل وحدت رویه، بسیاری از موارد مشابه، قابل حل و فصل در مراحل مقدماتی خواهد بود. بدیهی است در موارد پیشگفته و در صورت تصویب هیئت تلاش می شود اسامی موسسات حسابرسی و شرکتهای در مراحل اولیه افشا نشود. در مورد کلیه این گونه سیاستگذاریها و خط مشیها می باید بررسیهای بیشتری صورت پذیرد که یقیناً ظرف ماههای آینده انجام خواهد گرفت.

امید است موسسات حسابرسی با دقت و توجهی که در آینده به این موضوع نشان خواهند داد با مشکلات کمتری روبه روشوند. به هر حال شرایط تغییر کرده است و حرفه حسابرسی به صورت جدی تری در معرض قضاوت عموم قرار خواهد گرفت.

سالهاست که موضوع شکایت از موسسات حسابرسی از طرف اشخاص ذینفع جای خود را باز کرده و شرکتهای بیمه نیز متقابلاً حسابرسان را در قبال خسارات ناشی از این گونه شکایتها بیمه می کنند. در کشور ما، هر چند از نظر قانونی این امر میسر بوده است لیکن هرگز جنبه عمومی و مرسوم پیدا نکرده است. گرایش جدید بورس تهران به ضرورت توجه به شکایتهای بی تردید حسابرسان کشور را ناگزیر خواهد ساخت در پذیرش هر کار جدید به موضوع ریسک انجام آن و پیامدهای بعدی چنین ریسکی توجه جدی نشان دهند. حداقل تاثیر این مهم این است که حق الزحمه های حسابرسی می باید با در نظر گرفتن هزینه ناشی از شکایتهای احتمالی معین شود و همچنین چنین هزینه هایی با در نظر گرفتن نحوه محاسبه حق بیمه از سوی شرکتهای بیمه محاسبه شود.

با توجه به تازه بودن موضوع فوق، کمیته کنترل کیفیت سازمان بورس در مرحله اول تلاش کرده با اطلاع رسانی، حسابرسان را تشویق کند تا نخست به وجود شرایط جدید آگاهی یابند و سپس خود را با شرایط جدید تطبیق دهند. تعداد شکایتهای بحقی که در ماههای آینده به دست کمیته می رسد معیاری خواهد بود تا نظام حسابرسی و گزارشگری خود را در بوته آزمایش و در شرایط حقیقی مورد قضاوت قرار دهیم.

کمیته کنترل کیفیت کمیته ای فنی است که وظایف خود را با کارشناسی موارد مطرح شده انجام می دهد و در صورتی که شرایط ایجاب کند از دانش و تخصص سایر استادان رشته حسابرسی نیز سود خواهد برد. در صورت اثبات خطای هر یک از موسسات حسابرسی، وظیفه کمیته کنترل کیفیت